

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Pavla Šámala a soudců Josefa Fialy (soudce zpravodaje) a Jana Filipa o ústavní stížnosti stěžovatele **Ing. M. D.**, zastoupeného Mgr. Karolínou Babákovou, advokátkou, sídlem Bucharova 1314/8, Praha 13 – Stodůlky, proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. července 2020 č. j. 4 To 32/2020-23595 a usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. května 2020 č. j. 77 T 1/2016-23358, za účasti **Vrchního soudu v Olomouci** a **Krajského soudu v Ostravě**, jako účastníků řízení, a **Vrchního státního zastupitelství v Olomouci** a **Krajského státního zastupitelství v Ostravě**, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označených usnesení s tvrzením, že jimi došlo k porušení jeho ústavně zaručených základních práv a svobod zakotvených v čl. 2 odst. 2, čl. 4 odst. 1 a 4, čl. 8 odst. 1, 2 a 5, čl. 11 odst. 1, čl. 14 odst. 1 a 2, čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), čl. 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě a čl. 45 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina EU“).

2. Stěžovatel je ve věci vedené Krajským soudem v Ostravě (dále jen „krajský soud“) pod sp. zn. 77 T 1/2016 trestně stíhán na základě obžalob Vrchního státního zastupitelství v Olomouci – pobočky v Ostravě (dále jen „pobočka VSZ“) sp. zn. 4 VZV 2/2014, 4 VZV 2/2017 a 4 VZV 2/2018 pro zločin zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, odst. 2 písm. c), odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zvláště závažný zločin přijetí úplatku podle § 331 odst. 1, odst. 4 písm. a) trestního zákoníku, zločin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku, zvláště závažný zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 trestního zákoníku, spáchaný dílem dokonaným, dílem ve stádiu pokusu podle § 21 trestního zákoníku ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 107 odst. 1 trestního zákoníku, a zvláště závažný zločin účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1 trestního zákoníku.

3. V průběhu přípravného řízení byl stěžovatel usnesením Okresního soudu v Ostravě (dále jen „okresní soud“) ze dne 28. 3. 2014 sp. zn. 0 Nt 4043/2014 vzat do vazby, přičemž (původně) u něj byly shledány vazební důvody uvedené v § 67 písm. a), b) a c) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

4. Krajský soud usnesením ze dne 24. 4. 2014 sp. zn. 1 To 212/2014 uvedené usnesení okresního soudu o vzetí stěžovatele do vazby zrušil a nově rozhodl tak, že se stěžovatel podle § 68 odst. 1 trestního řádu bere do vazby (pouze) z důvodů uvedených v § 67 písm. a) a b) trestního řádu.

5. Usnesením státního zástupce pobočky VSZ ze dne 10. 6. 2014 sp. zn. 4 VZV 2/2014, bylo rozhodnuto, že stěžovatel se nadále ponechává ve vazbě z důvodu uvedeného v § 67 písm. a) trestního řádu, zatímco důvod vazby podle § 67 písm. b) trestního řádu pominul.

6. Následně byl stěžovatel usnesením státního zástupce pobočky VSZ dne 13. 6. 2014 sp. zn. 4 VZV 2/2014 z vazby propuštěn za současného přijetí písemného slibu podle § 73 odst. 1 písm. b) trestního řádu, stanovení dohledu probačního úředníka podle § 73 odst. 1 písm. c) trestního řádu a přijetí peněžité záruky podle § 73a odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního řádu ve výši 4 000 000 Kč, přičemž dále bylo podle § 73a odst. 3 a § 73 odst. 4 trestního řádu stanoveno stěžovateli omezení spočívající v zákazu vycestování z České republiky do zahraničí.

7. Krajský soud nyní posuzovanou ústavní stížností napadeným usnesením rozhodl, že podle § 71a trestního řádu, *per analogiam*, za použití § 73 odst. 1 písm. b), písm. c) trestního řádu a § 73a odst. 5 trestního řádu se žádost stěžovatele (obžalovaného) o zrušení nahrazení vazby slibem obžalovaného, dohledem probačního úředníka nad osobou obžalovaného a zrušení peněžité záruky při trvání důvodu vazby dle § 67 písm. a) trestního řádu zamítá. Dále krajský soud rozhodl, že podle § 73 odst. 6 trestního řádu se žádost stěžovatele o zrušení omezení spočívajícího v zákazu vycestování do zahraničí zamítá.

8. Následnou stěžovatelovu stížnost proti usnesení krajského soudu Vrchní soud v Olomouci (dále jen „vrchní soud“) ústavní stížností rovněž napadeným usnesením podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítl.

II.

Argumentace stěžovatele

9. Stěžovatel namítá, že nerespektováním § 67 trestního řádu nesprávným vyhodnocením přítomnosti vazebního důvodu a dále nerespektováním § 72a, § 73 a § 73a trestního řádu došlo k zachování institutů nahrazujících vazbu a zákazu vycestování, čímž soudy porušily jeho základní práva a svobody.

10. Instituty nahrazující vazbu a zákaz vycestování jsou vůči němu uplatňovány již od června 2014, přitom se trestní řízení „ani zdaleka neblíží“ závěru. Stěžovatel dodržuje omezení a povinnosti bez jakýchkoliv problémů, dokonce mu soud několikrát povolil odjet z České republiky do zahraničí, proto je zachování institutů nahrazujících vazbu

a zákazu vycestování již nadbytečné, nedůvodné a nepřiměřené. Podle stěžovatele je vyloučené, aby u něj byl přítomný jakýkoliv vazební důvod předvídaný trestním řádem. Stěžovatel odkazuje na náleží Ústavního soudu ze dne 22. 11. 2019 sp. zn. II. ÚS 2057/19, body 21. a 22. (rozhodnutí jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>), s tím, že obdobnou argumentaci lze vztáhnout na veškeré instituty nahrazující vazbu.

11. Dále zdůrazňuje délku trvání omezujících opatření, kterou považuje za nepřiměřenou a postrádající oporu ve výjimečných okolnostech případu, jak podmiňuje její odůvodněnost kupř. rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ze dne 16. 9. 1996 ve věci *Süssmann v. Spolková republika Německo*, stížnost č. 20024/92). Stěžovatel má za to, že jde o důsledek liknavého přístupu krajského soudu. Vytýká, že je nucen každý týden docházet k probačnímu úředníkovi, který žádné zprávy krajskému soudu nezasílá, a tentýž soud se ho na něj dotázal pouze jednou. Krajský soud přitom stěžovateli opakovaně povolil vycestovat do zahraničí.

12. Stěžovatel s odkazem na tzv. doktrínu zesílených důvodů tvrdí, že „již dávno“ neexistují vazební důvody. Připomíná související judikaturu Ústavního soudu a dovozuje, že obecné soudy vycházely z již dlouhodobě známých skutečností (zajištěný majetek na Mallorce), nesprávných předpokladů (stěžovatel se ve skutečnosti nepokoušel zřídit bankovní účet ani obchodní společnost ve Švýcarské konfederaci), jakož i z okolností, které mají původ v jiných trestních věcech (v nichž byla podána obžaloba, resp. došlo k zahájení trestního stíhání), pročež jsou ve sledovaných souvislostech irelevantní. Další informace se odvíjí z procesně nepřípustných důkazních prostředků (zajištěný majetek v Lichtenštejnském knížectví). Soudy též nedocenily, že jako občan členského státu Evropské unie má právo nabývat majetek i v jejích dalších členských státech. Švýcarská konfederace a Lichtenštejnské knížectví nejsou sice členskými státy Evropské unie, ale jsou součástí Schengenského prostoru.

13. Policejní orgán po více než roce a půl nově zahájeného přípravného řízení nebyl schopen zajistit relevantní usvědčující důkazní prostředky. Policejní orgán, vědom si důkazní nouze, účelově spojil trestní řízení dříve vedené pod sp. zn. NCOZ-3504/TČ-2019 s trestním řízením vedeným pod sp. zn. NCOZ-10132/TČ-2017. Podle stěžovatele jde o účelové spojení trestní věci a umělé prodlužování trestního řízení, mimo jiné právě proto, aby bylo možné argumentovat tím, že vazební důvod u stěžovatele v průběhu času neoslabil a nadále přetrvává.

14. Krajský soud přitom sám konstatoval, že stěžovatel „vzorně plní své povinnosti, účastní se všech hlavních líčení, plní všechny podmínky dohledu probačního úředníka, pokud cestoval do zahraničí, vždy řádně soud požádal o souhlas s vycestováním a vždy se také ze zahraničí řádně vrátil“. I přesto krajský soud došel k závěru, že vazební důvod podle ustanovení § 67 písm. a) trestního řádu u něj přetrvává.

15. Ani vrchní soud neproověřil vazby stěžovatele na Českou republiku, kde má svoji rodinu, zázemí a majetek (srov. rozsudek ESLP ze dne 4. 10. 2005 ve věci *Becciev v. Moldavsko*, stížnost č. 9190/03, § 58), a nezabýval se námitkou, podle které krajský soud nemůže plnění dohledu probačního úředníka hodnotit, jelikož s jeho činností není obeznámen (srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2057/19, bod 29.).

16. Stěžovatel nesouhlasí s argumentací obecných soudů, podle kterých úprava nejvyšší přípustné doby trvání vazby nepředstavuje časové omezení uplatňování institutů nahrazujících vazbu a zákaz vycestování. Stěžovatel dovozuje, že časové hranice obsažené v § 72a trestního řádu se vztahují rovněž na pouhou hrozbu vazby. Odlišný výklad by podle něj umožňoval vůči němu uplatňovat tato opatření po neomezeně dlouhou dobu (jelikož je velice nepravděpodobné, že by byl vzat opětovně do vazby). *Ad absurdum* by mohly orgány činné v trestním řízení zneužívat instituty nahrazujících vazbu, a to tak, že by trestně stíhanou osobu několik dnů před uplynutím maximální možné délky vazby propustily na svobodu za současného přijetí těchto institutů. Poté by orgány činné v trestním řízení mohly trestně stíhanou osobu omezovat po jakkoli dlouhou dobu, a to až do pravomocného rozhodnutí ve věci (což v případě rozsáhlých trestních kauz může být řada let). Akceptoval-li stěžovatel dřívější nahrazení vazby uvedenými opatřeními, nyní s ohledem na plynutí času a další výše uvedené skutečnosti se jeví jejich zachování jako nadbytečné, nepřiměřené a nezákonné.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

17. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupený v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*).

IV.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

18. Ústavní soud je podle čl. 83 Ústavy soudním orgánem ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod [srov. též § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Není součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy), není jim instančně nadřazen, a nezasahuje do rozhodovací činnosti soudů vždy, když došlo k porušení „běžné zákonnosti nebo k jiným nesprávnostem“, ale až tehdy, představuje-li takové porušení zároveň porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody [srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 25. 1. 1995 sp. zn. II. ÚS 45/94 (N 5/3 SbNU 17)]; v řízení o ústavní stížnosti tedy není sama o sobě významná námitka „nesprávnosti“ napadeného rozhodnutí, a není rozhodné, je-li dovozována z hmotného či procesního (podústavního) práva.

19. V dané věci, se zřetelem k obsahu ústavní stížnosti, jde o to, zda se obecné soudy ve stěžovatelově věci dopustily pochybení způsobilych založit nepřijatelné ústavněprávní konsekvence, tj. zda nepředstavují nepřipustný zásah do jeho právního postavení v té rovině, jíž je poskytována ochrana ústavněprávními předpisy, zejména do práva na soudní ochranu podle čl. 36 a násl. Listiny, a to ve vztahu k čl. 8 odst. 2 Listiny.

20. Účelem omezení spočívajících v institutech nahrazujících vazbu a v zákazu vycestování do zahraničí je zajistit, aby se trestně stíhaná osoba nemohla vyhýbat trestnímu řízení, ztěžovat ho nebo mu zcela uniknout [srov. náleze ze dne 20. 5. 2008 sp. zn. Pl. ÚS 12/07 (N 90/49 SbNU 247; 355/2008 Sb.) nebo náleze ze dne 15. 9. 2009 sp. zn. Pl. ÚS 18/07 (N 202/54 SbNU 505; 384/2009 Sb.)]. Tento účel nepochybně odpovídá veřejnému zájmu na udržení veřejného pořádku, protože jej lze z hlediska čl. 11 odst. 1 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Úmluvě považovat za legitimující omezení vlastnického práva složitele záruky (přijetí peněžité záruky), resp. ospravedlňující omezení osobní svobody (čl. 8 odst. 1 Listiny), nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí (čl. 7 odst. 1 Listiny) a omezení svobody pohybu a pobytu (čl. 14 odst. 3 Listiny, čl. 2 odst. 3 Protokolu č. 4 k Úmluvě i čl. 45 odst. 2 Listiny EU), což je případ dohledu probačního úředníka a především zákazu vycestování do zahraničí. Dotčená ustanovení trestního řádu tedy ve shodě s citovanou judikaturou představují ústavně konformní základ pro omezení práv a svobod zaručených na vnitrostátní i mezinárodní úrovni.

21. Výše konkretizovaná ustanovení trestního řádu o stanovení dohledu probačního úředníka, přijetí peněžité záruky a zákazu vycestování do zahraničí vymezují podmínky, které mají zajistit, že předmětný zásah obstojí z hlediska proporcionality. O naplnění daných podmínek v konkrétním případě rozhoduje soud, který je povolán ke zrušení uloženého opatření nahrazujícího vazbu či omezení spočívajícího v zákazu vycestování (srov. zejména § 71a trestního řádu *per analogiam*, § 73 odst. 6 trestního řádu).

22. Zásady pro ukládání opatření nahrazujícího vazbu či zákazu vycestování, nejsou bez dalšího shodné se zásadami vztahujícími se k ukládání útěkové vazby (srov. usnesení ze dne 5. 11. 2014 sp. zn. II. ÚS 2093/14, bod 9). V případě vazby totiž Ústavní soud zdůraznil nutnost restriktivní interpretace jejích důvodů, neboť vazba má závažné negativní sociální a psychologické důsledky [srov. např. náleze ze dne 20. 4. 2010 sp. zn. Pl. ÚS 6/10 (N 89/57 SbNU 167; 163/2010 Sb.)]. Ostatně také právě z tohoto důvodu poskytuje trestní řád ve svém § 73 možnosti, jimiž lze vazbu nahradit, aby nedošlo k tak masivnímu zásahu do osobní sféry jedince, a které zároveň povedou k naplnění sledovaného cíle.

23. Závěry Ústavního soudu vztahující se k vazebnímu stíhání proto nelze bez dalšího a mechanicky vztáhnout na mírnější opatření nahrazující vazbu. Z ústavněprávního hlediska totiž nelze přehlédnout, že zatímco uložení vazby zasahuje přímo a se značnou intenzitou osobní svobodu obviněného, při přijetí peněžité záruky a zejména stanovení dohledu probačního úředníka a zákazu vycestování jde o výrazně slabší zásah do jeho právní sféry (u písemného slibu stěžovatel omezení ani netvrdí).

24. Rovněž při ukládání jiných povinností a omezení než vazby však musí být ctěny základní parametry omezení základních práv a svobod. Jak Ústavní soud konstatoval v souvislosti se zákazem vycestování v nálezu sp. zn. II. ÚS 2057/19, rozdíl mezi omezením svobody pohybu a zbavením osobní svobody je totiž pouze rozdílem v intenzitě, nikoli rozdílem v podstatě (srov. rozsudky ESLP ze dne 5. 7. 2016 ve věci *Buzadji v. Moldávie*, stížnost č. 23755/07, § 103; a ze dne 23. 2. 2017 ve věci *De Tomasso v. Itálie*, stížnost č. 43395/09, § 80 a násl.). Omezení svobody pohybu proto mohou být ukládána pouze v nezbytných a přesvědčivě odůvodněných případech

(srov. usnesení sp. zn. II. ÚS 2093/14) a musejí podléhat pravidelnému přezkumu (srov. z judikatury ESLP např. rozsudek ze dne 31. 10. 2006 ve věci *Földes a Földesné Hajlik v. Maďarsko*, stížnost č. 41463/02, rozsudek ze dne 7. 6. 2011 ve věci *Prescher v. Bulharsko*, stížnost č. 6767/04, či rozsudek ze dne 17. 7. 2013 ve věci *Luordo v. Itálie*, stížnost č. 32190/96).

25. Ústavní soud předesílá, že § 73 odst. 1 písm. a) až c) a § 73a trestního řádu vymezují více opatření nahrazujících vazbu, přičemž jejich přijetí je fakultativní. O jejich uplatnění je třeba rozhodnout na základě řady hledisek souvisejících s osobou obviněného (např. způsob života, vztahy v rodině, zdravotní stav či zjištění, zda je zaměstnán), povahou stíhané trestné činnosti (kupř. okolnosti spáchání trestného činu a jeho následky, způsob provedení, pohnutka, výše hrozícího trestu v případě uznání vinným) a konkrétním obsahem uvažovaného opatření jako náhrady za vazbu. Trestní řád obsahuje též ústavně konformní výjimky ze svobody pohybu zaručené na vnitrostátní i mezinárodní úrovni. Jsou-li splněny zákonné podmínky pro nahrazení vazby alternativním opatřením, soud může uložit zákaz vycestování do zahraničí podle § 73 odst. 5 trestního řádu.

26. Obecné soudy dospěly k závěru, že existuje vazební důvod podle § 67 písm. a) trestního řádu též se zřetelem ke skutečnosti, že stěžovateli hrozí trest ve výši, která podmiňuje uplatnění tohoto ustanovení v jeho neprospěch. K tomu Ústavní soud podotýká, že hrozbou vysokým trestem lze (při splnění dalších podmínek) odůvodnit uložení tzv. útečkové vazby, kdy na základě zjištěných skutečností opodstatňujících důvodnost podezření ze spáchání zvláště závažného trestného činu je namíste předpokládat uložení trestu odnětí svobody ve výši nejméně kolem osmi let [srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2004 sp. zn. III. ÚS 566/03 (N 48/33 SbNU 3)].

27. Soudy se zabývaly charakterem jednání, kterého se měl stěžovatel dopouštět, přičemž dovodily, že je mu obžalobami kladena za vinu trestná činnost, jež byla dlouhodobě plánovaná, promyšlená a realizovaná konspirativní formou s výrazným ziskem. Část z této trestné činnosti je obžalobami kvalifikována jako zvláště závažná. Obecné soudy konstatovaly, že stěžovateli hrozí trest odnětí svobody přesahující dobu osmi let, což stěžovatel nezpochybňuje, nicméně namítá, že hrozba vysokého trestu nemůže bez dalšího ospravedlnit závěr, že vazební důvod trvá. K podpoře svého tvrzení, že již vazební důvod zanikl, stěžovatel poukazuje na doktrínu tzv. zesílených důvodů.

28. Podle této doktríny je při dlouhodobější vazbě trvání podezření podmínkou nutnou, nikoliv však postačující pro prodloužení vazby. K prodloužení vazby je třeba předložit další důvody, které odpovídajícímu závěru svědčí [srov. např. nález ze dne 12. 12. 2013 sp. zn. I. ÚS 2665/13 (N 217/71 SbNU 545)], a to v době, kdy se o takovém prodloužení rozhoduje [nález ze dne 4. 5. 2015 sp. zn. I. ÚS 217/15 (N 85/77 SbNU 247)].

29. Jak Ústavní soud konstatoval výše, časový faktor nepostrádá relevanci ani u institutů nahrazujících vazbu a zákaz vycestování, avšak doktrínu tzv. zesílených důvodů, uplatňující se primárně ve vztahu k přezkumu vazebního stíhání, nelze na posuzování uplatňování těchto institutů mechanicky přenášet. Nebezpečí útěku ze strachu před sankcí se totiž postupem času snižuje také proto, že jestliže se do délky trestu započítává doba strávená ve vazbě, snižuje se také doba, kterou by obviněný musel po svém případném

odsouzení ve vězení skutečně strávit, což snižuje pokušení uprchnout (rozsudek ESLP ze dne 27. 6. 1968 ve věci *Neumeister v. Rakousko*, stížnost č. 1936/63, § 10).

30. Obecné soudy si uvedené doktríny byly vědomé, což doložily i odkazem na nosné důvody nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 12. 2013 sp. zn. I. ÚS 2208/13 (N 215/71 SbNU 517) a jejich aplikací na stěžovatelův případ.

31. Pro posouzení dané věci je relevantní, že o trvalé existenci vazebního důvodu a opodstatněnosti institutů nahrazujících vazbu a zákazu vycestování bylo napadenými usneseními rozhodováno ve stádiu řízení před soudem, kdy již byla podána obžaloba. Podání obžaloby představuje z hlediska vývoje trestního řízení zlomový moment, kdy se po skončení přípravného řízení vede řízení před soudem. Soudy tedy měly pro své rozhodování k dispozici kompletní spisový materiál z přípravného řízení, včetně obžalob. Shledaly-li trestní stíhání stěžovatele pro trestnou činnost, z níž je část obžalobami kvalifikována jako zvláště závažná, nadále za důvodné, přičemž jeho důvodnost posílila právě skutečnost, že na něho byly již podány obžaloby, nelze jejich postupu z ústavněprávního hlediska bez dalšího cokoli vytknout. Obecné soudy v napadených usneseních odkazovaly na konkrétní důkazy vedoucí k závěru, že ve věci existuje důvodné podezření, že se stěžovatel trestné činnosti popsané v obžalobách dopustil.

32. Stěžovatel přitom neargumentuje, že krajský soud řízení sp. zn. 77 T 1/2016 zatěžuje průtahy, a opak neindikují ani údaje z aplikace InfoSoud.

33. Dále soudy připomenuly, že Policie České republiky, Národní centrála proti organizovanému zločinu, služba kriminální policie a vyšetřování, expozitura Ostrava usnesením ze dne 12. 6. 2019 č. j. NCOZ-3504-108/TČ-2019-417704-F zahájila trestní stíhání stěžovatele a spoluobviněného Ing. R. D. pro zločin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. b) trestního zákoníku a pokus zvláště závažného zločinu maření spravedlnosti podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku k § 347a odst. 1, odst. 5 písm. b) trestního zákoníku, přičemž trestní stíhání souvisí s vyvedením částky 9 000 000 Kč z majetku stěžovatele v době před zahájením trestního stíhání, avšak v době, kdy byly prováděny již domovní prohlídky v dané trestní věci.

34. Zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti se spoluobvinění podle tohoto usnesení – ve stručnosti uvedeno – dopustili tím, že po vzájemné dohodě zastřeli původ částí finančních prostředků z výnosů z trestné činnosti stěžovatele (pro niž je obžalován a která souvisí se třemi veřejnými zakázkami obchodní společnosti Dopravní podnik Ostrava, a. s., třemi veřejnými zakázkami Městské nemocnice Ostrava, příspěvkové organizace, a krácením daně z přidané hodnoty a daně z příjmů právnických osob – stěžovatelem ovládané obchodní společnosti Business Advisor, a. s.) tak, že vyhotovili v období ode dne 17. 9. 2013 do 19. 9. 2013 (v reakci na domovní prohlídky) antedatovanou smlouvu o půjčce, kterou byl předstírán právní důvod pro převod částky 9 000 000 Kč z účtu stěžovatele na účet spoluobviněného. Podle této smlouvy byl spoluobviněný povinen peněžní prostředky vrátit nejpozději dne 31. 12. 2018. Předmětná pohledávka byla usnesením policejního orgánu ze dne 25. 3. 2014 podle § 79f trestního řádu k § 79a odst. 1 trestního řádu zajištěna jako náhradní hodnota za výnos z trestné činnosti. Tímto usnesením bylo spoluobviněnému uloženo plnit nikoli stěžovateli, ale na stanovený účet. Poté, co nastala údajná splatnost tvrzené pohledávky (tj. 31. 12. 2018), byl spoluobviněný krajským soudem vyzván k úhradě předmětné

částky. Následně stěžovatel a spoluobviněný vytvořili další antedatovanou smlouvu (opatřenou datem 17. 9. 2013), podle které stěžovatel předmětnou pohledávku 9 000 000 Kč spoluobviněnému „daruje a postupuje“ a spoluobviněný ji „nabývá a přijímá“. Tuto smlouvu stěžovatel a spoluobviněný předložili dne 18. 3. 2019 krajskému soudu při hlavním líčení, a to se záměrem předstírat skutečnost, že spoluobviněný není povinen uvedenou peněžní částku převést na účet uvedený v usnesení policejního orgánu ze dne 25. 3. 2014. Podle policejního orgánu by na tomto základě stěžovatel a spoluobviněný získali neoprávněný majetkový prospěch 9 000 000 Kč.

35. Je zřejmé, že argumentace obecných soudů tímto trestním řízením (k jehož budoucímu výsledku se Ústavní soud nevyjadřuje) na podporu závěru o existenci vazebního důvodu je ústavněprávně konformní a má význam i ve vztahu k doktríně tzv. zesílených důvodů.

36. Obecné soudy nevycházely toliko z kritéria výše hrozícího trestu, ale zabývaly se i dalšími konkrétními skutečnostmi, které mají souvislost s předmětným vazebním důvodem. Připomenuly, že v dané trestní věci je zajištěn majetek stěžovatele v zahraničí, a to nemovitá věc na Mallorce a finanční prostředky v Lichtenštejnském knížectví, přičemž nelze vyloučit, že v zahraničí existuje další majetek stěžovatele, který by mu v případném „skrývání před spravedlností“ mohl „významně pomoci“. Předmětný vazební důvod u stěžovatele je navíc posílen i tím, že se pokoušel založit účet a obchodní společnost ve Švýcarské konfederaci. Tyto aktivity stěžovatele podle obecných soudů vyvolávají reálnou obavu, že by v tomto státě mohl mít uloženy finanční prostředky, které nebyly zajištěné a z nichž by mohl svůj útěk financovat.

37. Policejní orgán usnesením ze dne 12. 6. 2019 č. j. NCOZ-3504-86/TČ-2019-417704-F rozhodl ve věci podezření ze spáchání zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. b) trestního zákoníku a zvláště závažného zločinu maření spravedlnosti podle § 347a odst. 1, odst. 5 písm. b) trestního zákoníku, spáchaných ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku, kterého se měli dopustit stěžovatel a podezřelý Ing. R. D. tak, že podle § 79a odst. 1 trestního řádu se jako výnos z trestné činnosti zajišťují peněžní prostředky na označených bankovních účtech, jejichž majitelem je podezřelý Ing. R. D., ve výši aktuálního zůstatku, včetně peněžních prostředků na účet v budoucnu došlých a jejich příslušenství, až do souhrnné výše 9 000 000 Kč. Stížnost Ing. R. D. proti tomuto usnesení policejního orgánu vrchní soud usnesením ze dne 23. 7. 2019 sp. zn. 6 To 55/2019 podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítl. Částka 9 000 000 Kč byla odvozená z výše popsaného převodu peněžních prostředků podle orgánů činných v trestním řízení odůvodněného antedatovanou smlouvou. Jak vyplývá z přípisu banky, která vedla předmětné účty, ze dne 12. 6. 2019, na základě uvedeného usnesení policejního orgánu byly zajištěné peněžní prostředky na účtech ve výši 3 495 496,34 Kč, 280 319,94 Kč a 34 776,85 Kč. Je tedy patrné, že došlo k zajištění peněžních prostředků ve výši pouze méně než poloviny částky, která měla být výnosem z trestné činnosti, o jehož legalizaci podle policejního orgánu stěžovatel usiloval. Tato skutečnost zvyšuje rizika, k jejichž omezení směřují instituty nahrazující vazbu a zákaz vycestování.

38. Ústavní soud argumentaci soudů, podle kterých opatření, jimiž lze nahradit vazbu, „nejsou souvztažná“ s maximální délkou trvání vazby uvedenou v § 72a trestního řádu,

považuje za ústavně souladnou a srozumitelnou, nevybočující ze standardů právního výkladu způsobem, jenž by si vyžadoval jeho zásah. Obecné soudy poukázaly v této souvislosti na § 73a odst. 5 trestního řádu a konstatovaly, že § 72a odst. 1 trestního řádu je nutno aplikovat toliko na případy, kdy je či byla vazba fakticky vykonávána. U stěžovatele však vazba trvala pouze necelé tři měsíce, a to ve fázi přípravného řízení, poté byl na základě přijetí peněžitě záruky a dalších institutů uvedených výše propuštěn z vazby na svobodu. Konstrukci stěžovatele, že trestní stíhání, vedené před soudem, trvalo v době rozhodování krajského soudu již více než 4 roky, uplynula tedy nejvyšší doba trvání vazby, a proto již nemohou omezující opatření dále trvat, přičemž již „není čeho“ nahrazovat peněžitou zárukou a dalšími instituty, proto soudy neshledaly za přijatelnou. Podle obecných soudů § 72a odst. 1 trestního řádu lze chápat pouze tak, že vymezuje celkovou dobu možného trvání vazby jakožto faktického (nikoli však pouze hypotetického) omezení osobní svobody v jednotlivých fázích trestního řízení (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 1. 2015 sp. zn. IV. ÚS 3371/14 a ze dne 19. 12. 2017 sp. zn. II. ÚS 3675/17; odlišný závěr se nepodává ani z rozsudku ze dne 31. 10. 2006 ve věci *Földes a Földesné Hajlik v. Maďarsko*, stížnost č. 41463/02, odst. 35 a 36). Jak bylo již konstatováno, z uvedeného nevyplývá, že trvání omezení nahrazujících vazbu nelze hodnotit z hlediska jejich přiměřenosti.

39. Stěžovatel přitom v ústavní stížnosti blíže nepopisuje svoje osobní a rodinné vazby k území České republiky, které by jeho argumentaci nadbytečností a nedostatkem ústavní konformity zákazu vycestování podpořily. Podle judikatury ESLP lze mlčení obviněného vzít v úvahu při hodnocení přesvědčivosti k jeho tíži uplatňovaných důkazů v situacích, které vyžadují vysvětlení z jeho strany (srov. rozsudky ESLP ze dne 8. 2. 1996 ve věci *John Murray v. Spojené království*, stížnost č. 18731/91, ze dne 6. 6. 2000 ve věci *Averill v. Spojené království*, stížnost č. 36408/97, a ze dne 20. 3. 2001 ve věci *Telfner v. Rakousko*, stížnost č. 33501/96).

40. K jednotlivým institutům nahrazujícím vazbu a jejich uplatňování vůči stěžovateli Ústavní soud uvádí následující konstatování.

41. K přijetí písemného slibu podle § 73 odst. 1 písm. b) trestního řádu stěžovatel výhrady nevznáší, což odpovídá jeho argumentaci, že riziko předvídané v § 67 písm. a) trestního řádu nehodlá „materializovat“.

42. Jde-li o přijetí peněžitě záruky podle § 73a odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního řádu ve výši 4 000 000 Kč a její trvání, je ústavní konformita tohoto institutu nahrazujícího vazbu výše vymezenými okolnostmi přesvědčivě odůvodněna.

43. O důvodnosti trvání dohledu probačního úředníka podle § 73 odst. 1 písm. c) trestního řádu jsou namísto určité pochyby, zejména se zřetelem ke skutečnosti, že krajský soud nevyžaduje od probačního úředníka zprávy hodnotící průběh dohledu a chování stěžovatele. Jak rovněž vyplynulo z odůvodnění napadených usnesení, obecné soudy absenci výtek od probačního úředníka považují za implicitní doklad skutečnosti, že stěžovatel odpovídající požadavky plní. Kategorický závěr nelze dovodit ani ze skutečnosti, že stěžovatel se podle usnesení policejního orgánu ze dne 12. 6. 2019 dopustil v průběhu trvání tohoto dohledu další trestné činnosti (zločin a pokus zvlášť závažného zločinu). Bylo-li by toto nezákonné jednání stěžovateli prokázáno, na jedné straně by se tím retrospektivně oslabil závěr, že dohled probačního úředníka měl

praktický význam ve smyslu pozitivního vlivu na jeho chování. Současně však bezpochyby nelze případnou trestnou činnost páchanou v době trvání dohledu probačního úředníka považovat za argument – natožpak dosahující ústavněprávní roviny – na podporu závěru, že je uplatňování tohoto institutu nadbytečné a patří se přistoupit k jeho zrušení (srov. v širších souvislostech zásadu *nemo turpitudinem suam allegare potest*). Nelze též přehlížet fakt, že nejlepší cestou pro správné rozhodnutí o institutech nahrazujících vazbu je zhodnocení skutkových okolností na podkladě bezprostředního dojmu z přímého vnímání v osobním kontaktu, což je primárně úkolem soudu prvního stupně, zatímco případný zásah Ústavního soudu v souvislosti s dohledem probačního úředníka je vyhrazen jednoznačnému excesu, který zde spolehlivě konstatovat nelze. Bez významu není ani skutečnost, že stěžovatel sice označuje své povinnosti vyplývající z dohledu probačního úředníka za „zátěž“, nicméně neuvádí cokoli specifického, např. nepoukazuje na obtížně řešitelné komplikace při výkonu povolání nebo péči o osobu blízkou apod.

44. Ohledně zákazu vycestování Ústavní soud zjistil, že krajský soud udělil souhlas s vycestováním stěžovatele do Španělského království, letoviska Mallorca, v době od 21. 11. 2019 do 30. 12. 2019, od 1. 8. 2020 do 31. 8. 2020 a od 30. 6. 2021 do 30. 9. 2021. I kdyby bylo možné stěžovateli přisvědčit potud, že soud mu udělil souhlas s vycestováním do zahraničí opakovaně a na delší dobu, dokonce nikoli v souvislosti s pracovními cestami, nýbrž rekreací, přičemž stěžovatel se řádně navrátil zpět do České republiky, nelze opomíjet ani to, že šlo o pobyty v rámci Evropské unie, přičemž k vycestování nepotřeboval disponovat cestovním pasem. Případné zrušení zákazu vycestování a vydání cestovního pasu stěžovateli by výrazně rozšířilo jeho možnosti naplnit obavy uvedené v § 67 písm. a) trestního řádu. Diferencovanější přístup, tedy omezení zákazu vycestování jen na státy, které nejsou členskými státy Evropské unie (popř. Schengenského prostoru), právní řád neumožňuje, což Ústavní soud konstatoval ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 2057/19. Od skutkových a právních východisek uvedeného nálezu se stěžovatelův případ liší – a to v jeho neprospěch – jednak závažností a rozsahem přičítané trestné činnosti, jednak tím, že je trestně stíhán též pro trestnou činnost, které se měl dopustit v období, kdy již soudy konstatovaly existenci vazebního důvodu a uplatňovaly vůči němu předmětné instituty nahrazující vazbu a zákaz vycestování. V této souvislosti dlužno poznamenat, že stěžovatel je občanem České republiky a netvrdí například, že mu zákaz vycestování znemožňuje výkon (legální) profese nebo že v zahraničí žijí členové jeho rodiny a tento zákaz jej nepřiměřeně omezuje v možnosti je navštívit, poskytovat jim potřebnou péči apod.

45. Z těchto důvodů Ústavní soud dospěl k závěru, že postup soudů vedoucí k vydání napadených rozhodnutí, posuzován ve svém celku, umožňuje konstatovat, že předmětná omezení stěžovatele byla stěžovateli uložená v souladu se zákonem, a tudíž ústavně přípustným způsobem. Napadená usnesení byla vydána na základě zákona, dostatečně uváděla důvody, na nichž byla založena, a nelze je označit za rozhodnutí svévolná. Důvody, pro které vrchní soud stížnost zamítl, jsou v jeho rozhodnutí přehledně a srozumitelně vyloženy, pročez Ústavní soud na ně odkazuje. Principy řádného procesu, uplatněné v řízení, stejně jako princip presumpce nevinny, nebyly dle zjištění Ústavního soudu porušeny. Ústavní soud k tomu dodává, že všechny závěry obecných soudů jsou řádně odůvodněny, nepůsobí *a priori* nelogicky či neobhajitelně, a lze je označit za projev zásady volného hodnocení důkazů, proti němuž Ústavní soud nemá v posuzované věci důvod zasáhnout.

46. Vzhledem k tomu, že IV. senát Ústavního soudu při rozhodování této věci nedospěl podle § 43 odst. 2 písm. a) a § 19 odst. 2 zákona o Ústavním soudu k jednomyslnému závěru, nezbylo než ústavní stížnost zamítnout v celém rozsahu podle § 82 odst. 1 téhož zákona.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 13. července 2021

Pavel Šámal
předseda senátu

Odlišné stanovisko soudce Pavla Šámala k výroku a odůvodnění nálezu
ve věci sp. zn. IV. ÚS 2821/20

V souladu s § 22 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, podávám odlišné stanovisko k výroku a odůvodnění nálezu ve věci sp. zn. IV. ÚS 2821/20:

46. Zastávám stanovisko, že napadenými usneseními Krajského soudu v Ostravě, který podle § 71a trestního řádu, *per analogiam*, za použití § 73 odst. 1 písm. b), písm. c) trestního řádu a § 73a odst. 5 trestního řádu zamítl žádost stěžovatele (obžalovaného) o zrušení nahrazení vazby slibem obžalovaného, dohledem probačního úředníka nad osobou obžalovaného a zrušení peněžitě záruky při trvání důvodu vazby dle § 67 písm. a) trestního řádu, a dále podle § 73 odst. 6 trestního řádu zamítl žádost stěžovatele o zrušení omezení spočívajícího v zákazu vycestování do zahraničí, a Vrchního soudu v Olomouci, jenž zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu následnou stížnost stěžovatele, došlo k porušení základního práva stěžovatele na řádné trestní řízení podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listiny“), a v důsledku toho i svobody pohybu stěžovatele zaručené v čl. 14 Listiny, čl. 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Protokolu č. 4 k Úmluvě“) a čl. 45 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listiny základních práv EU“). Obecné soudy se totiž nedostatečným způsobem vypořádaly s rozhodnými okolnostmi daného případu, když hodnotily především trvání vazebního důvodu podle § 67 písm. a) trestního řádu (který i podle mého názoru je u stěžovatele stále naplněn) a nezabývaly se jednotlivými instituty nahrazujícími vazbu, jak z hlediska celkové doby jejich trvání, jež k době jejich rozhodování činila již více než šest let, tak z hlediska jejich účelu a potřebnosti v tomto konkrétním trestním řízení, když bylo třeba se zabývat každým z uvedených institutů zvlášť a u každého zhodnotit, zda s ohledem na délku trestního řízení i všechny podstatné skutečnosti je jeho další trvání odůvodněno.

47. Především je třeba uvést, že souhlasím s odůvodněním nálezu, že argumentaci obecných soudů, podle nichž opatření, jimiž lze nahradit vazbu, „nejsou souvztažná“ s maximální délkou trvání vazby uvedenou v § 72a trestního řádu, je třeba považovat za ústavně souladnou a srozumitelnou, nevybočující ze standardů právního výkladu způsobem, jenž by si vyžadoval zásah Ústavního soudu. Stejně tak souhlasím s tím, že k přijetí písemného slibu podle § 73 odst. 1 písm. b) trestního řádu stěžovatel výhrady nevznáší, což odpovídá jeho argumentaci, že riziko předvídané v § 67 písm. a) trestního řádu nehodlá „materializovat“, a že jde-li o přijetí peněžitě záruky podle § 73a odst. 1, odst. 2 písm. a) trestního řádu ve výši 4 000 000 Kč a její trvání, je ústavní konformita tohoto institutu nahrazujícího vazbu v napadených rozhodnutích přesvědčivě odůvodněna.

48. Tyto závěry ovšem na druhé straně neznamenají, že lze délku trvání dalších uvedených institutů nahrazujících vazbu, a to dohledu probačního úředníka a zákazu vycestování bagatelizovat či nedostatečně hodnotit, jak v napadených rozhodnutích učinily obecné soudy, které se jimi jednotlivě v podstatě vůbec nezabývaly a zdůrazňovaly jen nutnost komplexního působení jejich kombinací, což zejména podle tvrzení vrchního soudu umožňuje přes existující konkrétní okolnosti, které odůvodňují u stěžovatele útěkový vazební důvod podle § 67 písm. a) trestního řádu, jeho stíhání na svobodě (bod 23 usnesení vrchního soudu). Naopak podle mého názoru při jejich

ukládání i rozhodování o jejich dalším trvání musí být ctěny základní parametry omezení základních práv a svobod. Oba tyto instituty (probační dohled tím, že jeho realizace mimo jiné vyžaduje plnění povinnosti stěžovatele dostavovat se každý týden k probačnímu úředníkovi a zákaz vycestování tím, že je mu zakázáno vycestovat bez povolení soudu z České republiky) znamenají omezení svobody pohybu a rozdíl mezi omezením svobody pohybu a zbavením osobní svobody je totiž pouze rozdílem v intenzitě, nikoli rozdílem v podstatě (srov. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 5. 7. 2016 ve věci *Buzadji proti Moldávii*, stížnost č. 23755/07, § 103; a ze dne 23. 2. 2017 ve věci *De Tomasso proti Itálii*, stížnost č. 43395/09, § 80 a násl.). Omezení svobody pohybu proto mohou být ukládána pouze v nezbytných a přesvědčivě odůvodněných případech (srov. usnesení sp. zn. II. ÚS 2093/14 ze dne 5. 11. 2014).

49. V odůvodnění nálezu se ohledně probačního dohledu uvádí, že o důvodnosti trvání dohledu probačního úředníka podle § 73 odst. 1 písm. c) trestního řádu jsou namíste určité pochyby, zejména se zřetelem ke skutečnosti, že krajský soud nevyžaduje od probačního úředníka zprávy hodnotící průběh dohledu a chování stěžovatele. Přesto většina senátu na základě zhodnocení jediné skutečnosti, a to údajně další trestné činnosti stěžovatele (zločin a pokus zvláště závažného zločinu), které se měl podle usnesení policejního orgánu ze dne 12. 6. 2019 dopustit v průběhu trvání tohoto dohledu, dospěla k závěru, že nelze dovodit, že uplatňování tohoto institutu je nadbytečné a patří se přistoupit k jeho zrušení (srov. v širších souvislostech zásadu *nemo turpitudinem suam allegare potest*). Podle mého názoru měl být podstatně větší důraz položen na zcela nedostatečné odůvodnění rozhodnutí obou nižších soudů, které se vůbec konkrétními skutečnostmi a námitkami stěžovatele ohledně probačního dohledu nezabývaly. Přitom stěžovatel namítal, že mu není jasné, jak krajský soud mohl plnění probačního dohledu hodnotit, když mu je známo, že probační úředník, který vykonával nad ním dohled, krajskému soudu žádné zprávy nezasílal a krajský soud se na jeho plnění ani jedinkrát v průběhu šesti let do doby podání jeho žádosti nedotázal. Již tyto skutečnosti vedou k jednoznačnému závěru, že plnění uloženého probačního dohledu je zcela formální a neplní svůj účel, a proto minimálně probační dohled měl být obecnými soudy zrušen. Nález se v odůvodnění s těmito skutečnostmi, byť je konstatoval, nevypořádal, a zabýval se z hlediska trvání tohoto institutu nahrazujícího vazbu jen zcela nevýznamnou skutečností dalšího trestního stíhání, ač i tuto neshledal podporující závěr, že „dohled probačního úředníka měl praktický význam ve smyslu pozitivního vlivu na jeho chování“. Závěry odůvodnění nálezu nejsou proto přesvědčivé, a pokud se odůvodnění napadených rozhodnutí obecných soudů s rozhodnými okolnostmi z hlediska nutnosti trvání probačního dohledu nevypořádala, mělo jim to být namísto doplňování jejich neexistující argumentace (nakonec stejně nedostatečné – viz shora) vytknuto (viz bod 43 nálezu).

50. Podobně je tomu podle mého názoru i ohledně zákazu vycestování, který podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva musí být opodstatněný a nezbytný po celou dobu jeho trvání, a to s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu (srov. např. rozsudek *Földes a Földesné Hajlik proti Maďarsku* ze dne 31. 10. 2006, stížnost č. 41463/02; či rozsudek *Luordo proti Itálii* ze dne 17. 7. 2013, stížnost č. 32190/96). Z tohoto důvodu musí takový zákaz zejména podléhat pravidelnému přezkumu, jinak by musel být považován za nepřiměřený (srov. zejména rozsudky *Ignatov proti Bulharsku* ze dne 2. 7. 2009, stížnost č. 50/02, bod 37, a *Gočev proti Bulharsku* ze dne 26. 11. 2009, stížnost č. 34383/03, body 55 až 57). Obecné soudy se nedostatečně s ohledem na zákaz vycestování vypořádaly s konkrétními námitkami stěžovatele. Stěžovatel již v průběhu

řízení před obecnými soudy argumentoval, že má nadále v České republice celou svou rodinu i zázemí a že nebylo náležitě zhodnoceno, že i podle krajského soudu „vzorně plní své povinnosti, účastní se všech hlavních líčení, plní všechny podmínky dohledu probačního úředníka, pokud cestoval do zahraničí, vždy řádně soud požádal o souhlas s vycestováním a vždy se také ze zahraničí řádně vrátil“. Stěžovatel uvádí i řadu argumentů proti závěrům obecných soudů, ze kterých dovozovaly nutnost trvání zákazu vycestování, a to zejména, že stěžovatel se pokoušel zajišťovat zřízení bankovního účtu ve Švýcarsku, kde se podle něj nejedná o pravdivou informaci, když spisový materiál (sp. zn. 77 T 1/2016 u Krajského soudu v Ostravě) žádnou takovou informaci neobsahuje (viz např. překlad právní pomoci ze Švýcarska z roku 2015), dále že měl zřízovat obchodní společnost ve Švýcarsku a má zajištěný majetek na Mallorce, kdy nejde o nové informace a neví jaký to má význam pro trvání zákazu vycestování, když mu opakovaně bylo povoleno vycestování za účelem rekreace právě na Mallorku v době od 21. 11. 2019 do 30. 12. 2019, od 1. 8. 2020 do 31. 8. 2020 a od 30. 6. 2021 do 30. 9. 2021 (nakonec to uvádí většina senátu i v odůvodnění nálezu – viz bod 44). K tomu je nutné dodat, že část důkazních prostředků, ze kterých je tato informace dovozována, je v tomto trestním řízení procesně nepoužitelná. Obdobně je tomu podle stěžovatele i ohledně informace o zajištěném majetku stěžovatele v Lichtenštejnsku. Ke všem těmto skutečnostem navrhoval i důkaz trestním spisem vedeným u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 77 T 1/2016, který však Ústavní soud nevyžádal. Proto podle mého názoru, namítá-li stěžovatel, že jeho vazby na zahraničí vychází z informací v podstatě z počátku trestního řízení, přičemž řízení trvá již šest let, a proto nejsou aktuální, přičemž některé závěry obecných soudů nemají oporu v provedeném dokazování nebo vycházejí z důkazů procesně nepoužitelných, bylo povinností obecných soudů v napadených rozhodnutích na tyto námitky náležitě reagovat a buďto je vyvrátit, nebo případně uložené omezení spočívající v zákazu vycestování opětovně posoudit s ohledem na aktuální situaci (srov. např. rozsudek *Prescher proti Bulharsku* ze dne 7. 6. 2011, stížnost č. 6767/04, body 49-50).

51. K tomu je dále třeba podotknout, že na stěžovatele se vztahuje i právo Evropské unie. Jako český státní příslušník má totiž stěžovatel na základě čl. 20 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“) status občana Unie. Může se tedy i vůči svému členskému státu původu dovolávat práv, která s tímto statutem souvisejí, zejména práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států přiznaného článkem 21 SFEU a článkem 45 Listiny základních práv EU. Je-li stěžovateli bráněno v tom, aby opustil území České republiky a odebral se na území jiného členského státu Unie, pak jde o zásah do jeho svobody pohybu. Tato svoboda vyplývá přímo ze statusu občana Unie a jejím obsahem je právo pohybovat se a pobývat na území členských států (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 4. 10. 2012 ve věci C-249/11 *Bjankov*, body 30 a 31; ze dne 10. 7. 2008 ve věci C-33/07 *Jipa*, bod 17; a ze dne 17. 11. 2011 ve věcech C-430/10 *Gajdarov*, body 24 až 27, a C-434/10 *Aladžov*, body 24 až 27). Právo občanů Unie na volný pohyb však není bezpodmínečné; mohou s ním být spojena omezení a podmínky plynoucí z důvodů veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví. Podle judikatury Soudního dvora je klíčové, aby argument veřejným pořádkem vycházel z existence skutečného, aktuálního a dostatečně závažného ohrožení některého základního zájmu společnosti. Odůvodnění, která přímo nesouvisí s dotyčnou osobou nebo nemají význam pro závěr o nutnosti zákazu vycestování anebo souvisejí s generální prevencí, naopak nejsou přípustná. Z unijního práva a z uvedené judikatury Soudního dvora rovněž plyne, že opatření omezující právo volného pohybu může být odůvodněné pouze tehdy,

pokud je v souladu se zásadou proporcionality, tedy může zajistit dosažení sledovaného cíle a nejde nad rámec toho, co je nezbytné k jeho dosažení. Klíčovou podmínkou proto zůstává jejich náležité odůvodnění, které musí být aktuální, konkrétní, a přesvědčivé. Omezení svobody pohybu naopak nelze omezit obecnými důvody či argumentem generální prevence. Rozhodování o tom, zda jsou splněny zákonem stanovené podmínky pro uložení zákazu vycestování do zahraničí (nebo pro jeho ponechání v platnosti), je věcí orgánů činných v trestním řízení, především obecných soudů. Ze strany obecných soudů však může dojít k porušení práva na řádné trestní řízení ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny a spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy (a v případě aplikovatelnosti unijního práva i ve smyslu čl. 47 Listiny základních práv EU), a to mimo jiné tehdy, pokud jejich rozhodnutí postrádá smysluplné, přesvědčivé a přezkoumatelné odůvodnění (srov. nález Ústavního soudu ze dne 22. 11. 2019 sp. zn. II. ÚS 2057/19).

52. Závěrem tedy považuji za nutné zdůraznit, že ze všech těchto důvodů mělo být podle mého názoru po přezkoumání napadených rozhodnutí konstatováno, že z nich není zřejmé, jaké konkrétní okolnosti nadále odůvodňují probační dohled a zákaz vycestování, respektive ze kterých konkrétních skutečností vyplývá stále obava, že by stěžovatel, který jak obecné soudy konstatovaly, bez jejich trvání a za současného trvání jeho slibu a peněžité záruky, které i já na rozdíl od probačního dohledu a zákazu vycestování shledávám v jeho případě plně odůvodněné, uprchl. Lze tedy shrnout, že jak z ustálené judikatury Ústavního soudu, tak i z ustálené judikatury evropských soudů plyne, že zásahy do svobody pohybu zaručené čl. 14 Listiny, čl. 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě a čl. 45 Listiny základních práv EU mohou být důvodné a zákonné, musí však ctít základní parametry omezení základních práv a svobod. Klíčovou podmínkou proto zůstává jejich náležité odůvodnění, které musí být aktuální, konkrétní, přesvědčivé a brát v potaz faktor plynutí času, což však v posuzovaném případě podle mého názoru splněno nebylo. Proto mělo být ústavní stížnosti vyhověno a dotčené výroky napadených rozsudků zrušeny.

Dne 13. července 2021

Pavel Šámal